

Predmet C-354/21

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 98. stavka 1.
Poslovnika Suda**

Datum primitka:

4. lipnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litva)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

2. lipnja 2021.

Žalitelj:

R. J. R.

Druga stranka u žalbenom postupku:

Valstybės įmonė Registrų centras

Predmet glavnog postupka

Odbijanje upisa u zemljišnu knjigu žaliteljeva prava vlasništva na nekretnini, odnosno zemljišnoj čestici, koja se nalazi u Litvi, na temelju Europske potvrde o nasljeđivanju izdane u Njemačkoj.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje odredbi Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća; članak 267. stavak 3. UFEU-a

Prethodno pitanje

Treba li članak 1. stavak 2. točku (1) i članak 69. stavak 5. Uredbe 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju tumačiti na način da im se ne protive pravna pravila države članice u kojoj se nalazi

nepokretna imovina prema kojima se prava vlasništva mogu upisati u zemljišne knjige na temelju Europske potvrde o nasljeđivanju samo ako su svi podaci potrebni za upis navedeni u Europskoj potvrdi o nasljeđivanju?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2012., L 201, str. 107.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 296. i ispravak SL 2019., L 243, str. 9.; u daljnjem tekstu: Uredba (EU) br. 650/2012): uvodne izjave 7., 8., 18., 67. i 68., članak 1. stavak 2. točka (l), članak 63. stavak 2. točke (a) i (b), članak 68. točka (l) i članak 69. stavci 1., 2. i 5.

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2014., L 359, str. 30. i ispravci SL 2015., L 142, str. 34. i SL 2016., L 9, str. 14., u daljnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1329/2014): članak 1. stavak 5. točka (9) i bilješka 13. priloga IV. obrascu V. iz Priloga 5.

Navedene nacionalne odredbe

Lietuvos Respublikos nekalnojamojo turto registro įstatymas (Zakon Republike Litve o zemljišnim knjigama, u daljnjem tekstu: Zakon o zemljišnim knjigama; u ovom je predmetu relevantna verzija Zakona br. XII-1833 od 23. lipnja 2015.):

Članak 5.

„[...]”

2. Voditelj zemljišnih knjiga odgovoran je, u skladu sa zakonom ustanovljenim postupkom, za točnost i zaštitu podataka prikupljenih u zemljišnim knjigama. Voditelj zemljišnih knjiga odgovoran je samo za usklađenost podataka upisanih u zemljišne knjige s dokumentima na temelju kojih su ti podaci upisani.”

Članak 22.

„Dokumenti kojima se potvrđuje nastanak prava na nepokretnoj imovini, svi tereti koji utječu na ta prava i pravne činjenice na temelju kojih se ta prava upisuju u zemljišne knjige su sljedeći:

[...]”

(5) potvrde kojima se potvrđuje nasljedno pravo;

[...]

(10) drugi dokumenti predviđeni zakonom.”

Članak 23.

„[...]

2. Uz zahtjev se moraju podnijeti dokumenti kojima se potvrđuje nastanak pravâ čiji se upis traži, svi tereti koji utječu na ta prava i s tim povezane pravne činjenice. [...]

3. Dokumenti na temelju kojih se prava na nepokretnoj imovini potvrđuju, nastaju, prestaju, prenose ili opterećuju [...] moraju biti u skladu sa zahtjevima zakonodavnih akata i sadržavati podatke potrebne za upis u zemljišne knjige.

4. Dokumenti na temelju kojih se zahtijeva upis moraju biti čitljivo napisani i sadržavati puna imena, prezimena, pravne nazive, adrese, identifikacijske brojeve osoba povezanih s upisom te jedinstveni broj nepokretne imovine na koju se upis odnosi, a koji se dodjeljuje u skladu s postupkom koji je uspostavio katastar nekretnina. [...]

[...]”

Članak 29.

„Voditelj zemljišne knjige odbit će upis prava na nepokretnoj imovini [...] ako se tijekom razmatranja prijedloga utvrdi jedna od sljedećih činjenica:

[...]

(2) dokument na temelju kojeg je zatražen upis nije u skladu sa zahtjevima ovog zakona;

[...]

(6) prijedlog ili dokument podnesen voditelju zemljišne knjige ne sadržava podatke propisane pravilima kojima se uređuju zemljišne knjige, a koji su potrebni za identifikaciju nepokretne imovine i osoba koja na njima stječu prava [...]

Pravila kojima se uređuju zemljišne knjige odobrena Odlukom Vlade Republike Litve br. 379 od 23. travnja 2014.:

„[...] 14.2.2. Podaci za identifikaciju nepokretne imovine:

14.2.2.1. Katastarsko područje, katastarska općina i katastarski broj zemljišne čestice,

14.2.2.2 Jedinstveni (identifikacijski broj) zemljišne čestice,

14.2.2.3 Jedinstveni broj (identifikacijski broj) zgrade,

14.2.2.4 Jedinstveni broj (identifikacijski broj) stana ili prostorija [...]”.

Kratak prikaz činjeničnog stanja i postupka

- 1 Žalitelj R. J. R. je litavski i njemački državljanin s boravištem u Njemačkoj. J. M. R., majka R. J. R.-a preminula je 6. prosinca 2015.; u vrijeme njezine smrti njezino uobičajeno boravište bilo je u Njemačkoj. Žalitelj, jedini nasljednik svoje majke, bezuvjetno je prihvatio njezinu cjelokupnu ostavinu u Njemačkoj, u skladu s postupkom i rokovima predviđenima njemačkim pravom. Budući da se ostavina sastojala ne samo od imovine njegove majke u Njemačkoj, već i od imovine koja se nalazi u Litvi, žalitelj je nadležnom njemačkom sudu podnio zahtjev za Europsku potvrdu o nasljeđivanju u skladu s Uredbom (EU) br. 650/2012. Amtsgericht Bad Urach (Općinski sud u Bad Urachu, Njemačka) u Saveznoj Republici Njemačkoj izdao je 24. rujna 2018. žalitelju potvrdu o nasljeđivanju br. 1 VI 174/18 (u daljnjem tekstu: potvrda o nasljeđivanju) u kojoj je bilo navedeno da je G. R., koji je preminuo 10. svibnja 2014., imovinu ostavio osobi J. M. R., jedinoj nasljednici, te je izdao Europsku potvrdu o nasljeđivanju br. 1 VI 175/18 u kojoj je bilo navedeno da je J. M. R., koja je preminula 6. prosinca 2015., svoju imovinu ostavila R. J. R.-u i da je on bio jedini nasljednik te da je nasljedstvo bezuvjetno prihvatio.
- 2 Dana 15. ožujka 2019. žalitelj je predao VĮ [Valstybės įmonė] Registrų centras (Državno poduzeće za poslove središnjeg registra, Litva) prijedlog za upis svojeg prava vlasništva na nepokretnoj imovini upisanoj na ime njegove majke. Žalitelj je prijedlogu priložio potvrdu o nasljeđivanju i Europsku potvrdu o nasljeđivanju br. 1 VI 175/18, izdanu 24. rujna 2018., preslike prijedora tih dokumenata i preslike putovnica Republike Litve izdanih osobama J. M. R., G. R. i R. J. R. Dana 20. ožujka 2019. žaliteljev je prijedlog odbijen odlukom br. SPR4-340 VĮ Registrų centro Turto registrų tvarkymo tarnybos Nekilnojamojo turto registro departamento Tauragės skyriusa (Odsjek u Tauragėu Odjela za zemljišne knjige Službe za upravljanje zemljišnim knjigama Državnog poduzeća za poslove središnjeg registra, Litva; u daljnjem tekstu: Odsjek) u kojoj se navodi da Europska potvrda o nasljeđivanju br. 1 VI 175/18 ne sadržava podatke koji se zahtijevaju Zakonom Republike Litve o zemljišnim knjigama, a koji su potrebni za identifikaciju nepokretne imovine, odnosno da u toj potvrdi nije navedena imovina koju je žalitelj naslijedio. Žalitelj je protiv odluke Odsjeka VĮ Registrų centro Centrinio regulatoriaus ginčų nagrinėjimo komisiji (Povjerenstvo za sporove pri Središnjem registru Državnog poduzeća za poslove središnjeg registra, Litva; u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) podnio žalbu. Odlukom br. CSPR-147 od 9. svibnja 2019. Povjerenstvo je u potpunosti potvrdilo prvotnu odluku Odsjeka.
- 3 Budući da se nije slagao s odlukama Odsjeka i Povjerenstva, žalitelj ih je pobijao pred Regionų apygardos administracinis teismasom (Regionalni upravni sud, Litva). Žaliteljeva je tužba odbijena kao neosnovana odlukom od 30. prosinca

2019. Žalitelj je protiv te odluke podnio žalbu Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Vrhovni upravni sud Litve, Litva) te je zatražio, među ostalim, da se pitanje tumačenja Uredbe (EU) br. 650/2012 uputi Sudu Europske unije radi donošenja prethodne odluke.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 4 Žalitelj navodi da je nasljedstvo prihvatio u cijelosti i bezuvjetno; stoga, u skladu s njemačkim pravom primjenjivim na cjelokupnu ostavinu, uključujući i onu u Litvi, ne postoji osnova za to da se u Europskoj potvrdi o nasljeđivanju navedu nasljednikova prava odnosno sastavi popis imovine. Prema žaliteljevu mišljenju, njemačkim se nasljednim pravom predviđa univerzalna sukcesija pravâ preminule osobe; prema tome, s obzirom na to da je on jedini nasljednik, sva imovina u vlasništvu umrle osobe prelazi na njega te se, u skladu s njemačkim nasljednim pravom, imovina za nasljeđivanje ne može navesti ili drukčije precizirati; u takvom slučaju njemački sudovi, prema ustaljenoj sudskoj praksi, ne primjenjuju članak 68. točku (l) Uredbe (EU) br. 650/2012, kojim se predviđa da se u potvrdi mora navesti dio svakog nasljednika te, ako je potrebno, popis pravâ i/ili imovine za svakog nasljednika, te ti sudovi u Europsku potvrdu o nasljeđivanju ne unose nikakve podatke za identifikaciju naslijedene nepokretne imovine. Uredba (EU) br. 650/2012 uopće ne sadržava takav zahtjev; niti se njome zahtijeva da se prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje takve potvrde posebno navede naslijedena imovina ili pruže podaci za identifikaciju takve imovine. Pozivajući se na uvodnu izjavu 18. i članak 69. stavak 5. Uredbe (EU) br. 650/2012 te na točku 67. mišljenja nezavisnog odvjetnika u predmetu Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:387), žalitelj ističe da je te podatke naveo u svojem prijedlogu za upis i da je to trebalo biti dovoljno. On tvrdi da činjenica da ti podaci nisu uključeni u Europsku potvrdu o nasljeđivanju ne može predstavljati prepreku upisu nepokretne imovine koju je naslijedio, osobito u slučaju u kojem je on jedini nasljednik te imovine. Podaci potrebni za upis mogu se navesti dostavom dodatnih dokumenata ili informacija. Prema žaliteljevu mišljenju, svako suprotno tumačenje bilo bi protivno cilju Uredbe (EU) br. 650/2012, odnosno pojednostavljenju ostvarenja pravâ nasljednikâ.
- 5 Druga stranka u žalbenom postupku navodi da se, u skladu s uvodnim izjavama 18. i 68., člankom 1. stavkom 2. točkom (1), člankom 69. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 650/2012 i točkom (9) priloga IV. obrascu V. iz Priloga V. Uredbi (EU) br. 1329/2014, u slučaju nasljeđivanja nekretnina, na upis tih nekretnina primjenjuje pravo države članice u kojoj se one nalaze, bez obzira na državu u kojoj je izdana Europska potvrda o nasljeđivanju. Pravne osnove za upis prava na nepokretnoj imovini (među ostalim, potvrda o nasljeđivanju) navedene su u članku 22. Zakona o zemljišnim knjigama; stoga, nastanak pravâ u pogledu kojih se zahtijeva upis i usklađenost sa zahtjevima zakonskih odredbi moraju potvrđivati dokumenti navedeni u toj zakonskoj odredbi, a ne prijedlog koji je podnio žalitelj, te upravo ti dokumenti moraju sadržavati podatke potrebne za upis u zemljišne knjige. Druga stranka u žalbenom postupku ne slaže se sa žaliteljevim stajalištem prema kojem

iz članka 29. stavka 6. Zakona o zemljišnim knjigama jasno proizlazi da se relevantni podaci mogu navesti i u podnesenom prijedlogu. Ona također ističe da nijedan od dvaju dokumenata koje je Amtsgericht Bad Urach (Općinski sud u Bad Urachu) u Saveznoj Republici Njemačkoj izdao ne može služiti kao osnova za upis u zemljišnu knjigu prava na zemljišnoj čestici koja je bila u vlasništvu G. R.-a. Kao prvo, potvrda o nasljeđivanju br. 1 VI 174/18, prema kojoj je G. R. imovinu ostavio osobi J. M. R., ne može proizvesti žaliteljeve željene pravne učinke u Republici Litvi zbog dva razloga: ona nije u skladu sa sadržajnim i formalnim zahtjevima iz članka 68. Uredbe (EU) br. 650/2012 koje Europska potvrda o nasljeđivanju mora ispunjavati te se stoga ne može smatrati Europskom potvrdom o nasljeđivanju, niti predstavlja dokument izdan u skladu s pravom Republike Litve. Kao drugo, Europska potvrda o nasljeđivanju br. 1 VI 175/18 ne ispunjava zahtjeve iz Zakona o zemljišnim knjigama zato što u njoj nije naveden nijedan jedinstveni broj nepokretne imovine koji je dodijeljen u skladu s pravilima kojima se uređuje katastar nekretnina niti su pruženi podaci potrebni za identifikaciju te nepokretne imovine. Druga stranka u žalbenom postupku istaknula je i to da je žalitelj zatražio upis svojeg prava vlasništva samo u pogledu jednog zemljišta čiji je vlasnik bio G. R., no da Europska potvrda o nasljeđivanju nije bila izdana u vezi s tom nekretninom, niti su u Europskoj potvrdi o nasljeđivanju br. 1 VI 175/18 bili sadržani podaci ili informacije o G. R.-ovu nasljedstvu i njegovu prihvatu.

Kratko obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 Pri razmatranju relevantnih odredbi Uredbe (EU) br. 650/2012 i Uredbe (EU) br. 1329/2014 sud koji je uputio zahtjev najprije ističe da, kako bi se učinkovito osigurala prava nasljednika, legataru i drugih osoba bliskih umrloj osobi, kao i vjerovnika nasljedstva, Uredbom br. 650/2012 predviđa se uspostava Europske potvrde o nasljeđivanju koja svakom ondje navedenom nasljedniku, legataru ili ovlašteniku mora omogućiti da u drugoj državi članici dokaže svoj status i svoja nasljedna prava (presuda 1. ožujka 2018., Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, t. 36. i presuda od 12. listopada 2017., Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, t. 59).
- 7 U skladu s člankom 69. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 650/2012, potvrda je valjana isprava za upis imovine za nasljeđivanje u relevantni upisnik države članice. Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da iz odredbi kojima se uređuju učinci potvrde očito proizlazi da njezino posjedovanje samo po sebi ne podrazumijeva da se ne primjenjuju zakonski uvjeti kojima se uređuje upis nepokretne imovine predviđeni zakonodavstvom države članice u kojoj se nekretnina nalazi. Taj zaključak također potvrđuje objašnjenje iz uvodne izjave 18. [Uredbe (EU) br. 650/2012] prema kojemu bi „Europska potvrda o nasljeđivanju [...] trebala predstavljati valjanu ispravu za evidentiranje imovine za nasljeđivanje u upisniku države članice. To ne bi trebalo spriječiti tijela uključena u evidentiranje da zatraže od osobe koja traži evidentiranje pružanje onih dodatnih podataka ili predočenje onih dodatnih isprava koji su potrebni po pravu države članice u kojoj se vodi upisnik”.

- 8 Kao što to proizlazi iz točke 67. mišljenja nezavisnog odvjetnika Yvesa Bota od 17. svibnja 2017. u predmetu Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:387, doseg Uredbe br. 650/2012 treba ograničiti na posebne uvjete upisa u upisnik te je stoga u praksi moguće zahtijevati druge isprave ili podatke kao dopunu Europskoj potvrdi o nasljeđivanju kada ona, na primjer, ne sadržava dovoljno precizne podatke kako bi se identificirala imovina za koju treba upisati prijenos vlasništva.
- 9 U tom kontekstu sud koji je uputio zahtjev ističe da se, u skladu s pravilima nacionalnog zakonodavstva koja su relevantna za ovaj predmet, podaci potrebni za upis u zemljišne knjige mogu dostaviti samo u dokumentima navedenima u članku 22. Zakona o zemljišnim knjigama i da, ako voditelj zemljišne knjige zaprimi nepotpune podatke, ta osoba nema diskrecijsku ovlast uzeti u obzir podatke koji su u skladu s tom odredbom podneseni u dokumentu koji se ne smatra osnovom za zakonit upis.
- 10 Učinak takvih nacionalnih pravila na prava nasljednika treba ocijeniti s obzirom na kontekst odredbi Uredbe (EU) br. 650/2012 i Uredbe (EU) br. 1329/2014 kojima se uređuje sadržaj potvrde. Člankom 68. Uredbe (EU) br. 650/2012 određuje se da „[p]otvrda mora sadržavati sljedeće podatke, u mjeri potrebnoj za svrhu za koj[u] se izdaje”. U točki (1) tog članka navodi se da u potvrdi mora biti naveden „dio svakog nasljednika te, ako je potrebno, popis prava i/ili imovine za svakog nasljednika”. Svrha točke (9) priloga IV. obrascu V. iz Priloga 5. Uredbi (EU) br. 1329/2014 (koji je obavezan kada se njime potvrđuju status i prava nasljednika) jest precizirati „imovinu koja je pripala nasljedniku i za koju je zatraženo potvrđivanje (molimo navesti imovinu i naznačiti sve bitne pojedinosti za identifikaciju)”. U bilješci 13. koja se odnosi na tu točku objašnjava se da je potrebno „naznačiti ako je nasljednik stekao vlasništvo ili druga prava na imovini” te se navodi sljedeće: „U slučaju upisane imovine, molimo naznačiti podatke koji se zahtijevaju po pravu države članice u kojoj se vodi upisnik, kako bi se omogućila identifikacija imovine (npr. za nepokretnu imovinu točna adresa imovine, broj u zemljišnoj knjizi, broj čestice ili katastarski broj, opis nekretnine)”. Stoga, ako su podaci navedeni u tim odredbama uredbi naznačeni u potvrdi, tada ona predstavlja valjanu ispravu u Republici Litvi za upis imovine za nasljeđivanje u zemljišne knjige, kako je predviđeno člankom 69. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 650/2012.
- 11 U svojoj sudskoj praksi Sud je pojasnio da se člankom 67. stavkom 1. Uredbe br. 650/2012 utvrđuje obveza da se tijelo izdavanja za potrebe izdavanja potvrde koristi obrascem V. iz Priloga 5. Uredbi br. 1329/2014 (presuda od 17. siječnja 2019., Brisch, C-102/18, EU:C:2019:34, t. 30.). Amtsgericht Bad Urach (Općinski sud u Bad Urachu) Saveznoj Republici Njemačkoj izdao je Europsku potvrdu o nasljeđivanju br. 1 VI 175/18 koristeći se obrascem V. iz Priloga 5. Uredbi br. 1329/2014; kojem je priložen prilog IV. kojim se potvrđuju status i prava nasljednika. Međutim, u točki (9) priloga IV. obrascu V. nisu naznačeni podaci, čija je svrha precizirati imovinu koja je pripala nasljedniku i za koju je zatražena potvrda. Iz argumenata koje je žalitelj iznio u svojoj žalbi i iz navedene sudske

prakse njemačkih sudova proizlazi da izostavljanje takvih podataka ne predstavlja pogrešku tijela koje je izdalo potvrdu.

- 12 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je u tom pogledu relevantna uvodna izjava 68. Uredbe (EU) br. 650/2012. U njoj se *expressis verbis* navodi da bi „[t]ijelo koje izdaje potvrdu trebalo uzeti u obzir formalnosti koje se zahtijevaju za registraciju nepokretne imovine u državi članici u kojoj se vodi upisnik.” Međutim, također treba imati na umu da zakonodavac Unije formuliranjem tog stajališta u preambuli te uredbe nije uveo obveznu zakonsku odredbu koja se primjenjuje na tijelo koje izdaje potvrdu; štoviše zakonodavac to stajalište izričito nije ponovio u člancima Uredbe (EU) br. 650/2012.
- 13 U tim okolnostima, s obzirom na ciljeve koji se žele postići uspostavom Europske potvrde o nasljeđivanju i „[k]ako bi se nasljeđivanje s prekograničnim implikacijama unutar Unije riješilo brzo, skladno i učinkovito”, čemu zakonodavac Unije teži [u prvoj rečenici uvodne izjave 67. Uredbe (EU) br. 650/2012], sud koji je uputio zahtjev dvoji u pogledu tumačenja članka 1. stavka 2. točke (1) i članka 69. stavka 5. Uredbe br. 650/2012 i stoga traži od Suda da odgovori na postavljeno prethodno pitanje.